

Suomentanut
Riina Vuokko

YAN

WSOY

LIANKE

= NELJÄ KIRJAA =

YAN LIANKE

NELJÄ KIRJAA

SUOMENTANUT RIINA VUOKKO

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Suomentaja kiittää Koneen Säätiötä apurahasta.

Kiinankielinen alkuteos

四书

Si shu, Neljä kirjaa

Copyright © YAN LIANKE 2010

Suomennoksen © Riina Vuokko ja WSOY 2024
Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-50280-8

PAINETTU EU:SSA

*Tämä kirja on omistettu unohdetulle
historialle ja kaikille kirjoja lukeville,
niin kuolleille kuin eläville.*

YAN LIANKE

ENSIMMÄINEN LUKU

Taivaan lapsi

1. *Taivaan lapsi* s. 13–16

Maa ja jalat palasivat.

Syksyn jälkeen maa oli autio ja tyhjä, vielä kaaoksen vallassa, ja maan päällä ihmiset olivat pieniä. Pieniä mustia tähtiä, jotka vähitellen kasvoivat suuremmiksi. Uudelleen-koulutusalueen rakennukset olivat taivaan ja maan välissä. Ihmiset asettuivat asumaan. Niin tapahtui. Maa kantoi heidän jalkojaan. Aurinko laski kultaisena. Niin tapahtui. Valo oli karkeaa ja raskasta, jokainen säde painoi seitsemän tai kahdeksan *liangia*, ja säteitä oli vieri vieressä niin että ne olivat kuin sankka metsä. Lapsen jalat ottivat tanssiaskelia laskevassa auringossa. Lämpö satutti jalkoja, se satutti rintaa ja selkää. Ihmiset törmäsivät lämpöön, ja lämpö puristi heitä. Uudelleen-koulutusalueen rakennuksiin, niiden ikivanhojen harmaiden tiiliseinien sisään ja harmaiden kattojen alle oli kasaantunut vuosien kerros sotkuisen sameaa valoa, ja aution ja tyhjän maiseman keskellä rakennukset halkoivat taivasta

ja maata. Ihmiset asettuivat asumaan. Niin tapahtui. Valo oli hyvä, ja Jumala erotti valon pimeydestä. Valon hän nimitti päiväksi, ja pimeyden hän kutsui yöksi. Tuli ilta ja tuli aamu. Niin se oli jaettu. Ennen pimeää tuli hetki, jonka Hän nimesi iltahämäräksi. Iltahämärä oli hyvä. Kanat palasivat orrelleen, vuohet aitaukseen, häriltä riisuttiin ikeet ja aurat. Ihmiset päättivät päivän työn.

Maa kantoi lapsen jalkoja, kun hän palasi. Uudelleen-koulutusalueen portit olivat ammoltaan. Lapsi puhalsi pilliin. Vihellys kaikui maiden ylitse, ja niin ihmisiä tuli, yhä enemmän ihmisiä. Jumala sanoi: »Tulkoon kaartuva kansi vesien väliin, erottamaan vedet toisistaan.» Jumala teki kannen ja erotti toiset vedet sen alapuolelle ja toiset sen yläpuolelle. Niin tapahtui. Kannesta tuli taivas ja sen alle tuli maa. Maalle raahautui ihmisiä, yhä enemmän ihmisiä.

Lapsi sanoi: »Minä olen palannut. Ylempää, kauppalasta. Annan teille kymmenen käskyä.»

Hän luki kymmenen käskyään, jotka olivat kymmenen kieltoa:

1. Levossa maatessa älä turhaan liiku.
2. Työtä tehdessä älä puhu.
3. Maata viljellessä kilpaile suurimmasta sadosta, sen mukaan saat palkinnon tai rangaistuksen.
4. Pidättäydy säädyttömistä teoista. Säädyttömyydestä seuraa rangaistus.
5. Luovuta pois kirjat ja paperit, kynät ja muste. Älä puhu turhaan äläkä kirjoita turhaan, älä ajattele turhaan.
6. Älä levitä huhuja äläkä anna väärää todistusta lähimmäisestäsi.

Yhteensä käskyjä oli kymmenen. Ne olivat kymmenen kieltoa. Kymmenes kuului: älä pakene vaan seuraa sääntöjä ja määräyksiä, sillä sille joka pakenee annetaan palkinto. Ennen pimeän tuloa iltahämärä lämmitti maata. Uudelleenkoultusalueen harmaat rakennukset seisoivat suorissa riveissä aution maan keskellä. Etummaisen rivin ja taaemman rivin välissä oli piha, ja pihalla kasvoi jalava. Jalavan oksilla oli lintuja. Jumala sanoi: »Tuottakoon maa kaikenlaisia eläviä olentoja, kaikki karjaeläinten, pikkueläinten ja villieläinten lajit, ja linnut myös, kunkin lajinsa mukaan. Kotieläimet lajinsa mukaan ja maassa liikkuvat hyönteiset, kunkin lajinsa mukaan.» Jumala näki, että niin oli hyvä, ja sanoi: »Tehkäämme ihminen, tehkäämme hänet kuvaksemme, ja hallitkoon hän meren kaloja, taivaan lintuja, karjaeläimiä, maata ja kaikkia pikkueläimiä, joita maan päällä liikkuu.» Jumala sanoi vielä: »Minä annan teille kaikki siementä tekevät kasvit, joita maan päällä on, ja kaikki puut, joissa on siementä kantavat hedelmät. Olkoot ne teidän ravintonanne. Ja villieläimille ja taivaan linnuille ja kaikelle, mikä maan päällä elää ja liikkuu, minä annan ravinnoksi vihreät kasvit.» Niin tapahtui. Ja Jumala katsoi kaikkea tekemäänsä, ja kaikki oli hyvää. Taivas, maa ja kaikki maata asuttavat olennot oli luotu. Kukin lajinsa mukaan. Oli järjestyks. Oli säännöt. Jumalan kasvoille levisi hymy.

Lapsi sanoi: »Käskyjä on yhteensä kymmenen. Kymmenes käsky kuuluu: Älä pakene vaan seuraa sääntöjä ja määräyksiä, sillä sille joka pakenee annetaan palkinto.» Lapsi otti esiin kunniakirjan, joka oli painettu punareunaiselle valkoiselle paperille. Ylälaidassa oli punalippu ja valtion vaakuna ja alle oli kirjoitettu suurin kirjoitusmerkein sana »palkinto». Mutta siinä missä olisi ollut varsinaisen tekstin paikka ei lukenut mitään, siihen oli painettu vain luodin kuva. Kullankärisenä.

»Minä kävin kauppalassa ja tulin takaisin», lapsi sanoi. »Sen, mitä sain ylemmiltäni, tuon nyt teille. Ylempää on sanottu että se, joka yrittää paeta, saa kunniakirjan lisäksi aidon luodin.»

Niin tapahtui.

Lapsi jakoi jokaiselle oman kunniakirjan ja käski kiinnittämään sen sängyn pätyyn. Tai sitten panemaan tyynyn alle, ettei sitä vain unohtaisi. Taivas pimeni. Iltahämärä oli hyvä, kanat palasivat orrelleen, vuohet aitaukseen, häriltä riisuttiin ikeet ja aurat. Ihmiset päättivät päivän työn. Lapsi sanoi: »Tänä vuonna kylvämme viljan nyt loppusyksystä. Jokainen teistä saa vehnän viljelyyn vähintään kolme ja puoli *muta*, sen kynnätte ja siihen kylvätte viljan, ja ensi vuonna nähdään, kuka saa parhaan sadon. Maalaiset saavat harvoin kahtasataa *jiniä* vehnää yhtä *muta* kohden, mutta te olette sivistyneitä ja päteviä, teidän on saatava maa tuottamaan viisisataa *jiniä*. Ylempää on sanottu, että meidän isänmaamme hallitsee koko maailmaa. Amerikka on meille pelkkä leikkikalua, ja Englanti, Ranska, Saksa ja Italia ovat silkkaa paskaa, mulkkuja ja kulleja. Parissa kolmessa vuodessa me kumoamme maan ja myllerrämme taivaan, ja Amerikka ja Englanti jäävät kauas taakse. Ylempää on sanottu, että meidän on viljeltävä vehnää, meidän on poimittava kuu taivaalta ja ammuttava aurinko, meidän on sulatettava terästä. Jokaisen teistä pitää tuottaa terästä yhden masuunillisen verran kuukaudessa. Olette sivistyneitä ja päteviä, ette voi jäädä maalaisia huonommiksi.»

Ylempää oli sanottu. Niin tapahtui.

»Jos ette viljele maata ettekä sulata terästä, kyllä sekin käy», lapsi sanoi. »Jos pakenette, kyllä sekin käy. Muilla leireillä on jo joitakin palkittu luodeilla. Jos pakenette, minulla on teille vain yksi vaatimus. Se on se, että minä haen rehuleikkurin,

ja jos te pakenette, ette viljele maata, ette sulata terästä ettekä halua palkinnoksi luotiakaan, silloin teidän on asetettava minut leikkurin terän alle ja halkaistava minut kahtia.»

»Tehkäämme yhteistyötä. Kun olette halkaisseet minut, voitte mennä. Mutta minnepä te menisitte!»

»Minulla on vain yksi vaatimus. Halkaiskaa minut, niin teidän ei tarvitse tehdä työtä, ei tarvitse sulattaa terästä, voitte vain lähteä.»

Taivas tummui. Niin tapahtui. Syksyn pimeys laskeutui, taivas ja maa sekoittuivat sameaksi tyhjyydeksi, tummaksi kuin vesimelonin kuori. Ihmiset hajaantuivat tahoilleen, ja kukin kantoi mukanaan valkoiselle paperille painettua punareunaista kunniakirjaa, jonka yläreunaa koristivat lippu ja vaakuna ja johon oli kirjoitettu sana palkinto. Sen alapuolelle oli painettu luoti, kullanvärinen ja suuri kuin hedelmä lehvis-tön keskellä. Jumala sanoi: »Tulkoon valoja taivaankanteen erottamaan päivän yöstä, ja olkoot ne merkkeinä osoittamassa määräaikoja, hetkiä ja vuosia. Ne loistakoot taivaankannesta ja antakoot valoa maan päälle.» Ja niin tapahtui. Jumala teki kaksi suurta valoa, suuremman hallitsemaan päivää ja pienemmän hallitsemaan yötä, sekä tähdet. Hän asetti ne taivaankanteen loistamaan maan päälle, hallitsemaan päivää ja yötä ja erottamaan valon pimeydestä. Jumala näki, että niin oli hyvä. Maailma oli valmis. Tuli ilta ja tuli aamu. Hetken ennen yötä Hän nimesi iltahämäräksi. Iltahämärän jälkeen tulevan ajan hän nimesi yöksi. Kun yö tuli, maan päälle laskeutui rauha ja kaikkialla oli hiljaista, mutta maan ytimessä järähteli, ja järähdykset kantautuivat maan pinnalle asti. Ja ruoho mutisi hiljaa ja ilma kantoi sen ääntä. Ja varpuset visersivät palatessaan yöksi pesäänsä. Ihmiset olivat allapäin. Jokainen kantoi kunniakirjaansa kuin olisi kantanut

suurta kukkaa, mutta kaikki olivat synkkiä ja allapäin aivan kuin syksy olisi tullut ja kukat pian kuihtumassa, kuin ne olisivat tunteneet yön surun.

Niin tapahtui. Lapsi palasi taloon, jossa nukkui yönsä. Aution maan ylle levisi hiljaisuus. Hiljaisuus kuljetti ihmisten askelia kuten virta kuljettaa mukanaan hylkytavaraa.

2. *Taivaan lapsi s. 19–23*

Taivaankansi repesi ja aurinko ammuttiin, maa ja taivas mulistuivat.

Kilpailtiin siitä, kuka saisi parhaan sadon, kasvatettiin vehnää. Ihmiset käänsivät maata. Kun yhdeksäs kuukausi koitti, taivas oli korkea ja avara ja syksyn tuntu levisi hitaasti yli laakean maan. Aurinko paistoi sinne minne sitä huvitti, ja sinne minne sitä ei huvittanut, se ei paistanut. Tuuli teki samoin: jos sitä huvitti puhaltaa puiden oksistoihin, se puhalsi niin että ne havisivat ja värisivät, ja jos sitä huvitti puhaltaa ihmisten hiuksiin, se puhalsi niin että ihmiset tärisivät vilusta. Jos sitä huvitti puhallella maata pitkin, heinät ja maa kahisivat ja supisivat itseksensä. Vaikka mukamas oltiin Keltaisenjoen rannalla, todellisuudessa joki oli kaukana. Missään ei näkynyt vettä, näkyi vain uudelleenkoulutusalueen ja joenpenkereen väliin jäävää laakeaa, tasaista maata. Ei näkynyt kyliä, ei muita ihmisiä kuin ne jotka uudelleenkoulutusalueella asuivat.

Uudelleenkoulutusalueet olivat nekin kaukana toisistaan, mitään yhteyttä niiden välillä ei pidetty.

Ihmiset käänsivät maata, jokainen omalla tilkullaan. Maata alettiin kääntää heti kun aamulla oli noustu. Kun oli syöty aamiainen, käännettiin taas maata. Maata käännettiin

puoleenpäivään asti. Tämä alue oli järjestyksessä yhdeksäkymmenesyhdeksäs. Ylempää oli annettu käsky, että Keltaisenjoen rantojen ihmiset, maat, kylät ja kohtalot piti nimetä uudelleenkoulutusalueiksi. Piti kouluttaa uudelleen. Ylempää oli sanottu, että uudelleenkoulutusalueen ihmiset ja maat oli numeroitava; sillä tavalla niitä olisi helpompi hallita ja muovata sellaisiksi kuin niiden piti olla. Taivas hallitsee maata, maa hallitsee ihmisiä. Tehkoot ihmiset työtä. Ihmiset tarvitsevat toisia ihmisiä hoitamaan järjestämisen ja käskyjen jakamisen. Ja niin toiset ihmiset nimesivät ensimmäisen uudelleenkoulutusalueen, toisen uudelleenkoulutusalueen... aina yhdeksänteenkymmenenteenyhdeksänteen asti. Ylempää sanottiin, että niin oli hyvä, tehkoot ihmiset työtä, sitten heitä voidaan palkita ja rangaista, heidät voidaan kouluttaa uudelleen. Tehkoot työtä yötä päivää, sillä tavalla heitä muovataan, sillä tavalla heidät uudelleenkoulutetaan. Olivatpa he alun perin sitten mistä tahansa, pääkaupungista, etelästä, maakunnan pääkaupungista tai täältä lähiseudulta, ja olivatpa he professoreja, virkamiehiä, tutkijoita, opettajia, taiteilijoita, miten mahtavia ja ylhäisiä tahansa, täällä kaikki pantaisiin töihin ja sillä tavalla heistä koulutettaisiin uusia ihmisiä. Meni siinä sitten kaksi tai kolme vuotta, viisi vuotta tai koko elämä.

Niin tapahtui. Tehtiin työtä, saatiin uusi koulutus.

Vähän ennen puoltapäivää tuli lapsi. Ihmisiä oli pitkin maita kuin pieniä tähtiä. Taivaalla lensi lintuja. Kaukana virtaavasta Keltaisestajoesta levisi veden raikas tuoksu. Vastakäännetty maa oli punaista ja keltaista, se kimmelsi auringonpaisteessa. Maasta nousi tuhatvuotinen lämmin tuoksu, se leijaili auringonpaisteessa kuin sumu tai kuin silkkirihmat. Maan päällä ihmisiä jo väsytti, moni oli kyykistynyt hetkeksi lepäämään. Kun lapsi tuli, ne jotka näkivät hänet jatkoivat

kiireesti töitään. Mutta yksi ei nähnyt, ja lapsi meni hänen luokseen ja tunnisti hänet kirjailijaksi ja sanoi: »Teoksesi ovat koiranpaskaa.»

Kirjailija säpsähti, mutta painoi päänsä ja sanoi: »Teokseni ovat koiranpaskaa.»

»Sano se kolme kertaa.»

Kirjailija sanoi kolme kertaa: »Teokseni ovat koiranpaskaa.»

Lapsi nauroi ja käveli pois.

Lapsi kohtasi oppineen, joka oli ennen ollut professori. Oppinut oli kyykistynyt maahan lukemaan kirjaa. Lapsi näki hänet, mutta hän ei nähnyt lasta. Lapsi käveli aivan hänen selkäänsä taakse, rykäisi ja sanoi: »Vieläkö täällä luetaan?»

Oppinut säikähti, hyppäsi nopeasti jaloilleen ja työnsi kirjan nuttunsa alle, mutta kun hän tarttui lapioon ja alkoi kääntää maata, hänen katseessaan oli uhmaa.

Taivas oli sininen ja korkea, pilvet kevyitä hattaroita. Maa jota oppinut käänsi oli aiemmin ollut pelkkää joutomaata, mutta se oli uutta ja hyväntuoksuista. Yhdeksänenkymmennennyhdeksän uudelleen koulutusalueen väki oli jaettu komppanioihin, ja kukin komppania sai oman maakaistaleen viljeltäväksi. Nyt oltiin uudelleen koulutusalueen itäpelloilla. Lapsi oli ehtinyt jo ensimmäisen komppanian luota kolmannen kohdalle, matka oli pitkä, maa oli avaraa. Edellisvuotiset maissinvarret oli kannettu pellonlaitaan ja aseteltu nojalleen puita vasten, ja niiden alle joku aina joskus ryömi lämmittelemään, joskus tekemään jotain mikä piti tehdä muiden katseilta suojassa. Kolmannessa komppaniassa kaikki olivat työssä. Kaikki käänsivät maata. Mutta kun tarkemmin katsoi, joukosta puuttui yksi. Lapsi katseli muita silmiin, käänsi sitten katseensa pellon päähän ja lähti tietäväisen näköisenä

kulkemaan sinnepäin, missä maissinvarsia oli nosteltu puuden runkoja vasten. Kun hän tuli maissinvarsien luo, hän potkaisi niitä. Potkaisi uudestaan. Maissinvarsien alta kömpi esiin mies lehtiä ja heiniä hiuksissaan.

Lapsen nähdessään hän valahti kalpeaksi säikähdyksestä.

»Kusellako sitä oltiin?» lapsi kysyi.

Ei vastausta.

»Vai paskalla?» lapsi kysyi.

Taaskaan ei vastausta.

Lapsi käänteli maissinvarsia syrjään ja näki, että niiden suojaan puun runkoja vasten jäi tyhjä tila, kuin pieni luola. Luolassa oli valoa. Puissa oli valoa. Puun runkoon oli ripustettu Neitsyt Marian kuva. Lapsi ei tuntenut Neitsyt Mariaa, hän näki vain kauniin naisen. Kuva oli vanha ja likainen, mutta nainen oli kaunis ja hyvä. Lapsi katsoi kuvaa ja nauroi, sitten hän nosti maissinvarret takaisin majan suuaukolle, vakavoitui ja sanoi tily ilme kasvoillaan:

»Sano kolme kertaa: Olen irstailija, olen irstailija!»

Mies ei sanonut mitään.

»Miksi muuten sinulla täällä tuollainen olisi? Ulkomaalainen nainen vielä.»

Mies ei sanonut mitään.

»Riittää että sanot kaksi kertaa.» Lapsi oli sovinnonhaluinen.

Mies ei sanonut mitään.

Kauempana pellolla kaikki olivat nyt kääntyneet katsomaan. Kukaan ei tiennyt mitä tapahtui. Kaikki vain katsoivat, pitkään ja hartaasti. Lapsi alkoi käydä kärsimättömäksi, otti askeleen eteenpäin ja sanoi: »Et siis puhu etkä pukahda? Sittenpä revin kuvan alas, ripustan sen seinälle ja kerron kaikille, että tällaisen naikkosen kanssa sinä täällä lehtimajassasi paneskelet.»

Mies ei sanonut mitään.

Lapsen kärsivällisyys loppui, hän potkaisi maissinvarret hajalleen ja repi majan rikki, kääntyi kuvaan päin ja laski housut kinttuihin kuin aikoisi virtsata kuvan päälle. Silloin mies hätäntyi, lankesi polvilleen lapsen eteen ja sanoi: »Ei, ei, älä. Mitä vain, kunhan ei tätä.»

»Sano sitten, että olet irstailija. Riittää että sanot kerran.»

Mies ei sanonut mitään.

Lapsi otti tukevamman haara-asennon.

Kalmankalpeana ja huulet täristen mies toisti monta kertaa: »Olen irstailija, olen irstailija.»

Kyönelet virtasivat hänen poskilleen.

»Niin sitä pitää», lapsi sanoi. »Olisit vain heti sanonut.»

Sitten hän meni matkoihinsa, eikä hänellä enää ollut tarvetta rangaista miestä sen enempää. Mutta mies lyyhistyi maahan ja hänen kasvonsa olivat vitivalikoiset kuin taivaalla vaeltava autius. Lapsi jatkoi eteenpäin kohti neljättä komppaniaa ja vielä kaukaisemmillä palstoilla maata kääntäviä ihmisiä. Siellä hän näki naisen, joka oli nuori, hiljainen ja mietteissään aivan kuin se maissinvarsien suojaan, valonsäteeseen ripustettu kuva. Nuori, mietteissään ja kaunis. Lapsi aikoi puhutella häntä tuttavallisesti siskoksi ja käveli lähemmäs nähdäkseen, näyttikö nainen tosiaan samalta kuin kuvan nainen. Kyllä näytti. Uteliaana lapsi käveli lähemmäs. Nainen käänsi maata, kumartui ja kohottautui sitten taas suuremmaksi ja siirtyi samalla askel askeleelta kauemmas. Lapsi käveli taas lähemmäs. Hän näki nyt, että nainen oli kahta päivää aikaisemmin uudelleenkoulutusalueelle saapunut nuori opettaja, kotoisin maakunnan pääkaupungista. Musiikinopettaja, pianisti. Käsissä näkyi verisiä rakkoja, ja verta oli valunut lapion varteenkin. Lapsi otti nenäliinan ja pyyhki sillä veren naisen

käsistä. Liina oli karkeaa valkoista kangasta, nelikulmainen, uusi ja puhdas.

Nainen katsoi lasta ja näki, että hän tarkoitti hyvää.

3. *Taivaan lapsi* s. 39–43

Maa käännettiin, vilja kylvettiin, ja jokaiselle palstalle oli määrä tehdä satoennuste.

Lapsen vaatimukset eivät olleet korkeat. Muilta uudelleen-koulutusalueilta oli annettu viidensadan, kuudensadan tai seitsemänsadan *jinin* ennusteita *muta* kohden, joiltakin jopa kahdeksansadan *jinin* ennusteita. Lapsi edellytti vain, että yhdeksännelläkymmenelläyhdeksännellä alueella jokainen komppania tuottaisi vähintään viisisataa *jiniä*, se riittäisi hyvin. Vähän yli viisisataa *jiniä muta* kohden, ei sen enempää.

Aamu koitti, ja maailma täyttyi auringonvalosta. Yhdeksännelläkymmenelläyhdeksännellä uudelleen-koulutus-alueella oli niin hiljaista, että kuului, miten auringonsäteet törmäsivät maahan. Komppanioiden vastuuhenkilöt oli kutsuttu kokoukseen, mutta kaikki vain istuivat hiljaa. Jokaisen komppanian tuli ilmoittaa satoarvionsa, mutta oli kuolemanhiljaista.

»Tiedän, että tällä seudulla satoa saadaan yleensä mukamas vain kaksisataa *jiniä muta* kohti», lapsi sanoi. »Mutta täytyyhän meidän pystyä parempaan. Kyllä me viiteensataan *jiniin* pääsemme, eikä teidän tarvitse kuin avata suunne ja antaa ilmoituksenne, ja sitten vain tehdä kaikin voimin töitä pellolla.»

Kokous pidettiin lapsen talossa. Talo oli aivan uudelleen-koulutusalueen pääportin vieressä, ja siinä oli kolme huo-

netta. Oli iso sali, huone jossa lapsi asui ja huone jossa hän mietiskeli. Nyt kaikki istuivat salissa, pitkällä penkeillä jotka oli järjestetty moneen riviin, ja kaikki istuivat erillään, pää riipuksissa. Oli kirjailija, oli oppinut, oli teologian professori. Oli myös musiikinopettaja, nuori ja kaunis pianisti. Jokainen heistä oli saanut vastuulleen oman komppaniansa. Jokainen istui kokouksessa hiljaisena.

»Jos ette ilmoita satoa», lapsi sanoi hiljaa, »en päästä teitä pesemään kasvojanne.»

»Jos ette ilmoita satoa», lapsi sanoi kovalla äänellä, »en päästä teitä syömään.»

»Jos ette ilmoita satoa, vapautan teidät vastuistanne enkä päästä teitä käymään kotona viiteen vuoteen, eivätkä perheenjäsenenne pääse kuuteen vuoteen katsomaan teitä tänne», puhisi lapsi lopuksi.

Kaikki ilmoittivat runsaan sadon kuin olisivat siihen asti olleet hiljaa vain leikillään.

Niin tapahtui.

Satoa piti arvioiden mukaan tulla noin kuusisataa *jiniä muta* kohden. Lapsi oli hyvä, ei lyönyt eikä kironnut, potkaisi vain penkkiä, ja satoarvio humautti korkeuksiin. Oppinut, teologi ja musiikinopettaja pääsivät lähtemään.

He pesivät kasvot. He söivät. Sellainen maailma oli.

Kirjailijaa lapsi ei päästänyt lähtemään. Lapsi sanoi: »Teistä neljästä sinä ilmoitit kaikkein matalimman sadon. Jää sinä tänne, meillä on puhuttavaa.» Kirjailija näytti säikähtäneeltä mutta jäi, katseli vain teologin, oppineen ja musiikinopettajan perään, ja kateus hänen kasvoillaan oli yhtä punaruskeaa kuin vastakäännetty maa. Kun teologi, oppinut ja musiikinopettaja olivat menneet, lapsi sulki oven. Siellä he istuivat hämärässä, vain lapsi ja kirjailija, ja lapsi otti esiin Neitsyt Marian kuvan ja laski sen

pöydälle ja kysyi, kuka oli tämä nainen, jonka kuvan teologi oli salaa ripustanut puunrunkoon maissinvarsien suojaan.

Lapsi otti esiin kirjan, yksi kaksi kolme neljä viisi kuusi seitsemän langalla yhteen sidottua nidettä, ja kysyi mikä kirja se oli. Sen musiikinopettaja oli luovuttanut lapselle, kun lapsi oli nimittänyt hänet vastuuseen neljännestä komppaniasta.

Lapsi otti esiin samanlaisen kunniakirjan, joita oli aiemmin jakanut, sen jossa oli kuva luodista. Luoti oli kullanvärinen, ja sen alla olevaan tyhjiin tilaan oli kirjoitettu kaksi runonsäettä:

*Tuhat vuotta turvaa rautakaiteesta –
lopulta ei tarvitse kuin pienen kummun multaa.*

Punaiset kirjoitusmerkit pistivät silmään, ja lapsi osoitti niitä ja sanoi: »Tämä löytyi oppineen tyynyn alta. Mitä nämä sanat tarkoittavat?»

Lapsi nosti esiin monenlaisia esineitä ja ojensi ne kaikki kirjailijalle tutkittavaksi. Oli kuva puolialastomasta naisesta, täyteen kirjoitettu muistivihko – jonkun päiväkirja –, sellainen kuulakärkikynä joita ulkomaalaiset käyttävät, ja tupakan-sytytin, jollaista kirjailijakaan ei ollut koskaan ennen nähnyt. Tupakansytytin tuoksui bensiiniltä, aivan samalta kuin autotkin. Lapsi ja kirjailija katselivat esineitä mutta eivät puhuneet paljon, ja lopulta lapsi otti esiin pullon sinistä mustetta, tätekytynä ja lehtiön, ojensi ne kirjailijalle ja sanoi: »Saat kirjoittaa. Haaveesi voi toteutua. Ylhäältä on saatu lupa, että saat kirjoittaa kirjan uudelleenkoulutusalueestamme.» Lapsi jatkoi: »Saat kirjoittaa mestariteoksen. Ylhäältä on ehdotettu kirjalle nimeäkin, se olkoon *Rikollisten luettelo*. Ylhäältä annettiin ohjeeksi, että kunkin luvun on oltava viidenkymmenen liuskan

mittainen, ja kun saat viisikymmentä sivua valmiiksi, luovutat ne minulle ja saat lisää paperia. Kun saat teoksesi valmiiksi, et ainoastaan pääse palaamaan maakunnan pääkaupunkiin perheesi luo vaan lisäksi kirjasi julkaistaan, sitä levitetään kaikkialle koko maahan ja sinut kutsutaan Pekingiin ja nimetään koko maan kirjailijaliiton johtoon.»

Lapsi sanoi: »Mene nyt takaisin. Kaikista yhdeksännen-kymmenennenyhdeksännen alueen uudelleen koulutettavista ylhäältä luotetaan kaikkein eniten juuri sinuun.»

Ennen lähtöään kirjailija kääntyi katsomaan lasta ja sanoi: »Olen ilmoittanut liian matalia tuotantomääriä, nyt muutan raporttiani ja ilmoitan, että tuotamme kahdeksansataa *jiniä muta* kohden!»

Lapsi hymyili hänelle. Auringonvalo oli kultaa. Maan päällä pyörteili sumua. Pihan halki lensi vihellys, se terävä vihellys, joka kertoi että taas oli aika lähteä peltotyöhön.

4. *Taivaan lapsi* s. 43–48

Kuului vihellys. Ääni repi taivaan kahtia. Silti suurinta osaa talojen asukkaista ei näkynyt. Kukaan ei kiirehtinyt pellolle työkalu olalla. Jokaisella työkomppaniolla oli kaksi kylvölaitetta, mutta ne odottivat nyt räystäiden alla. Köysi, jolla kylvölaitteita vedettiin, oli kiepillä maassa. Ylhäältä lähetetty siemenvilja oli säkeissä, jotka oli nostettu riviin kunkin komppanian asuntolan ovensuuhun.

Ne, jotka olivat pesemässä pyykkiä, jatkoivat pyykin pesemistä.

Ne, jotka olivat kirjoittamassa kirjeitä, jatkoivat kirjeiden kirjoittamista.

»Me olemme olleet sokeita, kun olemme haaskanneet elämämme kirjojen lukemiseen!«

Yhdeksäskymmenesyhdeksäs uudelleenkoulutusalue syrjäseudulla Kiinan suuren harppauksen aikana 1950-luvun lopulla. Leirille joutuneet intellektuellit tunnetaan pelkillä ammattinimikkeillään; leiriä johtaa nuori päällikkö, »lapsi». Maata hallitsevat »ylemmät» vaativat leirien asukkailta milloin valtavia vehnäsatoja, milloin ylimitoitettua teräksentuotantoa, joka tapauksessa mielenmuutosta, jotta heistä tulee »uusia ihmisiä». Lapsen määräämät palkinnot ovat yhtä mielivaltaisia kuin rangaistuksetkin, ja erityisen katkeraa leirin väelle on rakkaiden kirjojen takavarikointi. Kun vielä koittaa suuri nälänhätä, eloonjääneiden moraali punnitaan.

»Viiltävä allegorinen kuva kiinalaisesta yhteiskunnasta aikana, joka oli Maon kauden mustimpia... Yan vakiinnuttaa maineensa yhtenä Kiinan tärkeimmistä – ja taatusti pelottomimmista – elävistä kirjailijoista.»

KIRKUS

	 9 789510 502808
www.wsoy.fi	84.2 ISBN 978-951-0-50280-8